

Lastensuojelun Keskusliiton lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi rikoslain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunto jätetty lausuntopalvelu.fi:ssä 20.9.2018

Lausunnon saate

Tähän voitte halutessanne kirjoittaa saatteen lausunnollenne:

Yleistä

Mitä mieltä olette luonnoksesta hallituksen esitykseksi?

Kannatan/kannatamme esitystä pääosin tai kokonaan taikka minulla/meillä ei ole esityksestä huomautettavaa

Kannatan/kannatamme esitystä osittain

En/emme kannata esitystä

En/emme ota esitykseen yleisesti kantaa, kommentoin/kommentoimme vain eräitä yksityiskohtia

En/emme anna esityksestä lausuntoa

Muut yleiset huomiot:

Lastensuojelun Keskusliitto kannattaa hallituksen esityksen muutoksia rikoslakiin. Lapsiin kohdistuvat seksuaalirikokset ovat äärimmäisen tuomittavia ja näistä rikoksista annettavien tuomioiden tulee heijastaa sekä rikosten aiheuttamaa haittaa että paheksuttavuutta. Useissa tutkimuksissa on havaittu seksuaalisen väkivallan haitallisuus lapsen kehitykselle ja terveydelle. Väkivallan haittavaikutukset heijastuvat usein pitkälle aikuisuuteen.

Yleisesti Keskusliitto haluaa huomioitavan, että nyt esitettävät muutokset eivät pohjaa järjestelmälliseen edellisten lapsiin kohistavia seksuaalirikoksia koskevien rikoslain osien muutosten seurantaan. Tämä ei ole hyvän lainsäädäntötavan mukaista ja erittäin toivottavaa olisi, että ensin arvioidaan tehtyjen muutoksien vaikutuksia ja niiden perusteella tarvittaessa tehdään uusia muutoksia. Keväällä 2018 Oikeusministeriön arviomuistiossa rangaistusten oikeasuhtaisuudesta suositeltiin aiempien rangaistustasoon tehtyjen muutosten vaikutuksen arviointia ja Lastensuojelun Keskusliitto kannatti lausunnossaan tätä ehdotusta.

Erityisen tärkeää huolellinen arviointi on lapsiin liittyvässä lainsäädännössä. Lapsivaikutuksia arvioimalla voidaan tehdä lasten ja nuorten elämän kannalta hyviä, kestäviä sekä lasten edun ja oikeudet täysimääräisesti huomioivia päätöksiä.

Lasten kannalta keskeisintä on se, että seksuaalista väkivaltaa pystytään ehkäisemään ennalta. Tutkimuksista tiedetään kuitenkin, että rangaistustaso ei juurikaan vaikuta seksuaalirikosten määrään. Keskusliitto kannattaa merkittäviä panostuksia seksuaalirikoksia ennaltaehkäiseviin palveluihin rangaistusjärjestelmän ulkopuolella.

Suurimmalla osalla hyväksikäyttörikoksiin syyllistyneistä ei ole pedofiilisiä taipumuksia, vaan ne kohdistuvat pääasiassa jo murrosikäisiin nuoriin. Kuitenkin vakavien, pieniin lapsiin kohdistuvien, hyväksikäyttörikosten ennaltaehkäisyyn kannalta olisi erittäin tärkeää, että pedofiliaan olisi tarjolla

laadukasta hoitoa mahdollisimman matalalla kynnyksellä rangaistusjärjestelmän ulkopuolella. Ankarampaan rangaistuskäytäntöön johtavilla lainsäädäntömuutoksilla ei välttämättä mainittavasti estetä uusien seksuaalirikosten tekemistä, vaan seksuaalirikosten ennaltaehkäisyssä pääpaino tulee olla hoitojärjestelmien kehittämisessä.

Merkittävä seksuaalirikoksia ennaltaehkäisevä vaikutus on myös onnistuneella seksuaalikasvatuksella. Seksuaalisen väkivallan ennaltaehkäisystä puhuttaessa lapsille ja nuorille on annettava asiallista ja ajanmukaista tietoa sekä monitasoista turvataitokasvatusta, jossa huomioidaan myös erilaiset oppijat. On tärkeää huomioida pakolais- ja turvapaikanhakijataustaiset lapset ja nuoret seksuaalikasvatuksen erityisryhmänä. Olisi siis tärkeää, että seksuaalirikosten ennaltaehkäisyä käsiteltäisiin myös Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan näkökulmasta.

Lapsen seksuaalisen hyväksikäytön enimmäisrangaistuksen korottaminen

Mitä mieltä olette ehdotuksesta korottaa lapsen seksuaalisen hyväksikäytön enimmäisrangaistus 4 vuodesta 6 vuoteen vankeutta?

Kannatan/kannatamme ehdotusta pääosin tai kokonaan taikka minulla/meillä ei ole ehdotuksesta huomautettavaa

Kannatan/kannatamme ehdotusta osittain

En/emme kannata ehdotusta

En/emme ota ehdotukseen yleisesti kantaa, kommentoin/kommentoimme vain eräitä yksityiskohtia

En/emme anna ehdotuksesta lausuntoa

Näkemyksenne lapsen seksuaalisen hyväksikäytön enimmäisrangaistuksen korottamisesta:

Törkeä lapsenraiskaus

Mitä mieltä olette ehdotuksesta säätää törkeää lapsenraiskausa koskeva uusi rangaistussäännös?

Kannatan/kannatamme ehdotusta pääosin tai kokonaan taikka minulla/meillä ei ole ehdotuksesta huomautettavaa

Kannatan/kannatamme ehdotusta osittain

En/emme kannata ehdotusta

En/emme ota ehdotukseen yleisesti kantaa, kommentoin/kommentoimme vain eräitä yksityiskohtia

En/emme anna ehdotuksesta lausuntoa

Näkemyksenne törkeää lapsenraiskausa koskevasta rangaistussäännöksestä:

Esityksen vaikutukset

Näkemyksenne esityksen vaikutuksista:

Muut huomiot

Muut esitystä koskevat huomiot:

Seksuaalirikosten ennaltaehkäisyn ja oikeasuhtaisten rangaistusten ohella lasten oikeuksien toteutumisen kannalta keskeistä ovat väkivallan uhriksi joutuneiden lasten hoidon saatavuus ja laatu. Suomessa ei ole yhtenäistä ohjeistusta siitä, miten väkivallan uhreiksi joutuneita lapsia hoidetaan. Suuri osa lapsiuhreista on tilanteessa, ettei kukaan kannan kokonaisvastuuta hänen tuestaan. Pahimmillaan on tilanteita, joissa seksuaalisen väkivallan uhriksi joutuneille lapsille ei ole suuressakaan tarpeessa minkäänlaista erikoistunutta hoitoa tai tukea.

Monin paikoin Suomea ei ole rakennetta hoidon ja tuen arviointiin. Lisäksi vain harvoin hoidossa käytetään parhaita näyttöön perustuvia menetelmiä. Yli 16-vuotiaille seksuaalisen väkivallan uhreille on Helsinkiin perustettu Seri-tukikeskus. Keskus toimii yhden luukun periaatteella niin, että rikosten uhrit saavat tarvitsemansa lyhyen aikavälin tuen ja arvion pitkäaikaisen hoidon tarpeesta yhdestä paikasta. Lisäksi sinne keskittyy ammattitaitoa seksuaalisen väkivallan kohtaamiseen ja hoitoon.

Seksuaalisen väkivallan lapsiuhreille tulee perustaa vastaavia Seri-tukikeskuksia, niin että osaaminen kattaa kaikki Suomen alueet. Lisäksi on veloitettava, että paikallisesti on kaikkialla Suomessa olemassa ohjeistus siitä, miten lapsia ja perheitä tuetaan rikostutkinnan aikana ja sen jälkeen. On myös laadittava tutkimusnäyttöön pohjautuen suositus siitä, millaista hoitoa väkivallan uhreiksi joutuneille lapsille annetaan. Näiden toimenpiteiden toteutumisen varmistamiseksi, tulee niille määrätä suora valtion rahoitus samaan tapaan kuin lapsiin kohdistuvien seksuaali- ja pahoinpitelyrikosten selvittämisessä.